ئابدۇراخمان قاھار

توغراق قىزنىڭ ئاشىقى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

ئابدۇراخمان قاھار

توغراق قىزنىڭ ئاشىقى

(رومان)

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

责任编辑：尼加提·穆合力斯
责任校对：迪力亚尔·吐尔逊
封面设计：阿里甫·夏

胡杨姑娘的情人（维吾尔文）
（长篇小说）
阿不都热合满·卡哈尔　著

新疆青少年出版社出版
（乌鲁木齐市胜利路二巷1号　邮编：830049）
新疆新华书店发行
新疆金版印务有限公司印刷
850×1168毫米　32开本　10.375　印张
2007年3月第1版　2007年3月第1次印刷
印数：1—4060

ISBN978-7-5371-5419-2　定价：18.00元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

بىرىنچى قىسىم

1

مەن يالغۇز قىز ئىدىم، ئاتا ـ ئانام نېمىشقىدۇ مېنىڭدىن باشقا پەرزەنت يۈزى كۆرمەپتىكەن. توققۇز ـ ئون ياش چاغلىرىمدا ئاپام ئۆلۈپ كېتىپ، دادامنىڭ قولىدا قالدىم. بازارنىڭ تازا ئاۋات يېرىدە دادامنىڭ ئاشپۇزۇلى بار ئىدى. بىزنىڭ قورۇ ـ جايىمىز ئاشپۇزۇلنىڭ كەينىدە بولۇپ، ئۇنىڭغا چوڭ كوچىغا چىقىدىغان تار كوچىدىن كىرەتتۇق، هويلىمىزدا كۈنچىقىشقا قارىغان ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي، ئۆينىڭ ئالدىدا بىر تۈپ باراقسان قارىياغاچ، قارىياغاچنىڭ ئاستىغا سۇپا چىقىرىلغان بولۇپ، ئۇ بىزنىڭ چايخانىمىز ئىدى. دادام بىلەن ئىككىمىزنىڭ چاي ئىچىش، تاماق يېيىش ۋە مېنىڭ قول ئىشلىرىم مۇشۇ چايخانىدا ئۆتەتتى.

مەن قورۇدا كۆپ چاغلاردا يالغۇز قالاتتىم. يالغۇزلۇقنىڭمۇ ئازابى بولىدىكەن، بىراق مەن سەۋر ـ تاقەتلىك ئىدىم. ئاپام ماڭا دائىم: «سەۋرلىك بول، قىزىم! سەۋرلىك ئادەم تىلىكىگە يېتەلەيدۇ» دەيدىغان. دادام ئەتىگەنلىك چايدىن كېيىن ئاشپۇزۇلغا چىقىپ كەتسە ئارىلاپ ـ ئارىلاپ چۈشلۈكلىرى كىرىپ قالغىنىنى هېسابقا ئالمىغاندا، كەچتە بىراقلا كىرەتتى. دادام ئاشپۇزۇلنىڭ خوجايىنى هەم ئۆزى قورۇما قورۇيتتى. كەچلىك تاماقنى دادام ئىككىمىز دەرقەمدە ئولتۇرۇپ يەيتتۇق. مەن كۈن بويى مۇشۇ پەيتنى كۈتەتتىم، مېنىڭ ئەڭ خۇشال بولىدىغان

پەيتىمۇ مۇشۇ چاغ ئىدى. دادام ئاشپۇزۇلنىڭ تامىقىنى زادىلا
يېمەيتتى، چۈشلۈكىمۇ ئاشپۇزۇلدا چاي ئىچەتتى. دەسلەپكى
چاغلاردا دادامنىڭ بۇيرۇتمىسى بويىچە تاماقنىڭ تەييارلىقىنى
قىلىپ قوياتتىم، دادام ئۆزى ئېتەتتى، كېيىنكى چاغلاردا ئۆزۈم
ئېتىدىغان بولدۇم. سەۋر - تاقەت قىلىش مېنىڭ ئادىتىمگە
ئايلىنىپ كەتكەچكە قورۇدا يالغۇز قالسامۇ زېرىكمەيتتىم.

هويلىمىز ماڭا باشقا هويلىلارغا قارىغاندا سېلىشتۇرۇپ بول-
مايدىغان دەرىجىدە ئىللىق - يېقىملىق كۆرۈنەتتى، ئوينىغىلى
كىرگەن دوستلىرىممۇ: «سىلەرنىڭ هويلىڭلارنىڭ پېشانىسى ئەجەب
ئىللىققۇ!» دەيتتى. هويلىمىزغا ئەتىگەندىن تارتىپ كەچكىچە
كۈن نۇرى چۈشۈپ تۇراتتى، ئۇنىڭ ئارامبەخش ئىللىق نۇرلىرى
يوپۇرماقلار ئارىسىدىن ئۆتۈپ، ئۆيلەرنىڭ پېشانىسىدە، هەمىشە
يالتىراپ تۇرىدىغان دېرىزىلەردە ۋە ئارىلاپ سۇپۇرۇلگەن يەرلەردە
نازغىپ ئوينايتتى ۋە ئۇ مەن بىلەن مۆكىمۆكىلەڭ ئويناۋاتقاندەك
ئورنىنى يۆتكەپ هېلى ئۇ يەردە - هېلى بۇ يەردە پەيدا بولۇپ
تۇراتتى. قارىياغاچ شاخلىرىدىكى قۇشقاچلار يېقىملىق ئۈن بىلەن
ۋىچىرلىشىپ نەغمە قىلىپ كۆڭۈلگە زوق بېرەتتى.

هايات دېگەن قىزىق نەرسىكەن: ئاپام بىلەن ئۆتكەن كۈنلە-
رىم كۆڭۈللۈك ئىدى، ئاپام مەن بىلەن خۇددى چوڭ ئادەملەر
بىلەن مۇڭداشقاندەك مۇڭدىشىپ كېتەتتى. ئاپام پات - پات:
«مۇڭداشسىز ئۆمۈر — زېرىكىشلىك ئۆمۈر، ئازابلىق ئۆمۈر،
هەسرەتلىك ئۆمۈر، خۇدا، ئۇنداق كۈنلەردىن ئۆزۈڭ ساقلىغاي-
سەن!» دەيتتى. ئاپام ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، كۆڭۈلسىز،
زېرىكىشلىك، ئازابلىق كۈنلىرىم باشلاندى، بىراق كىچىك بول-
غانلىقىم ئۈچۈنمىكىن، ئاستا - ئاستا ئۇنى ئۇنتۇشقا باشلىدىم.
تىرىكلىك، هاياتقا بولغان تەلپۈنۈش مەندە يېڭى - يېڭى ئوي -

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

خىياللارنى پەيدا قىلدى. چوڭ بولغانسېرى كەلگۈسى كۈنلىرىمنى قانداق ئۆتكۈزۈشنى، ياخشىراق، غەمسىز ياشاشنى، دادامنىڭ ئۆز ئىشىنى ياخشىراق داۋاملاشتۇرۇشنى ئويلايدىغان بولۇپ قالدىم. ئالغا ئىنتىلگەن ھەرقانداق ئادەم قەلبىدىكى جاراھەتلەرنى قوزغاۋەرمەي، ئۇنى قانداق ساقايتىشنى، قانداق قىلسا ساقىيىدىغانلىقىنى ئويلاش كېرەك. شۇنداق نىيەتكە كەلسىلا، ئادەم موھتاجلىقتىنمۇ، ئازابتىنمۇ، غەم - قايغۇدىنمۇ قۇتۇلىدۇ.

ئاپام ئوقۇمۇشلۇق ئايال ئىدى. شۇڭلاشقىمۇ مېنى دادامنىڭ رۇخسىتى بىلەن مەھەللىمىزدىكى «چولاق قارىي» (چولاق خەلپەت دەپمۇ ئاتىلىدۇ) دەپ ئاتىلىدىغان ئادەمگە ئوقۇشقا بەرگەن.

— پۈتۈن ئادەم بولۇش ئۈچۈن قانداق قىلىش كېرەك؟ — دەپ سوئال سورىغانىدى بىر كۈنى ئاپام.

مەن نېمە دېيىشىمنى بىلمەي تۇرۇپ قالدىم. ئاپام ئۆزىنىڭ سوئالىغا ئۆزى جاۋاب بەردى:

— ئوقۇش كېرەك، دىلىڭىزغا چىراغ يېقىشىڭىز كېرەك. چىراغ يېقىلسا قانداق بولىدۇ؟ قاراڭغۇ دىلىڭىز يورۇيدۇ. بۇ چىراغ باشقا نەرسە ئەمەس، دەل سىز ئۆگىنىۋاتقان بىلىم، موللامنىڭ سىلەرگە بېرىۋاتقان ساۋىقى. دىلى يورۇغان ئادەم قانداق بولىدۇ؟

مەن يەنە جاۋاب تاپالماي يەرگە قاراپ قالدىم.

— دىلى يورۇغان ئادەم ئاق - قارىنى، ياخشى - ياماننى پەرق ئېتەلەيدۇ.

ئاپامنىڭ مېنى نېمىشقا ئوقۇشقا بەرمەكچى بولغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى شۇ چاغدا چۈشەندىم. مېنى چوڭ بولسا پۈتۈن ئادەم بولسۇن دەپتۇ - دە!

مەن پۈتۈن ۋۇجۇدۇم بىلەن ئوقۇشقا بېرىلىپ كەتتىم. خەلپىتىممۇ بىزنى ناھايىتى چىڭ تۇتاتتى. ئەتىگەندە بوغچىمىزنى بويىنىمىزغا ئېسىپ قۇملۇق - توپىلىق يوللارنى بېسىپ خەلپە-

تىمىنىڭ كوچىسىغا بۇرۇلغاندا : «ئەسسالامۇئەلەيكۇم !» دەپ ۋارقىراپ بىرىنچى سالامنى قىلاتتۇق ، خەلپىتىمنىڭ دەرۋازىسىنى ئاچقاندا ئىككىنچى سالامنى ، دەرسخانىغا كىرگەندە ئۈچىنچى سالامنى بېرەتتۇق . بۇ سالامنى ئوغۇللار ۋارقىراپ ، قىزلار ئىدىچىمىزدە بەجا كەلتۈرەتتۇق . ئاندىن هويلا - ئارامنى ، دەرسخانىنى سۇ چېچىپ سۈپۈرۈپ ، پاكىز تازىلىۋېتىپ خەلپىتىمنى كۈتۈپ ئولتۇراتتۇق . شۇ كىرگەنچە چىققىچۇشتە بىراقلا قايتاتتۇق . كىمدە كىم ئەتىگەندە كېچىكىپ كەلسە ، خەلپىتىم ئۇنى دەرسخانىغا كىرگۈزمەي ، سىنىپتىن ، ئاندىن هويلىدىن تاكى كوچىغىچە ئۇزۇن چىۋىقتا ئۇرۇپ - سۈرۈپ چىقاتتى . خەلپىتىم ئاچچىقى يامان ئادەم بولۇپ قاپىقى زادىلا ئېچىلمايتتى ، ئۇنىڭ كۈلگىنىنى پەقەتلا كۆرمەيتتۇق . مەن ئەتىگەندە دائىم دېگۈدەك بىرىنچى بولۇپ كېلەتتىم ، ساۋاقلىرىمدىمۇ بىرىنچى ئىدىم . ئۆيگە قايتقاندىن كېيىن كەچكىچە ئۆتۈلگەن ساۋاقلىرىمنى يادلايتتىم ، هەرپ - جۈملىلەرنى يېزىپ مەشىق قىلاتتىم . بەزى ساۋاقداشلىرىم بىر يىلغىچە هەتتا ئىككى يىلغىچە «هەپتىيەك»دىنمۇ چىقالمىغان ، مېنىڭدىن خەلپىتىممۇ ، ئاتا - ئاناممۇ رازى ئىدى .

مەن چولاق قارىيدا ئۈچ يىل ئوقۇغاندىن كېيىن ئاپام ئۆلۈپ كېتىپ ئوقۇشتىن قالغان . ئەسلىدە داداممۇ : «چوڭ بولۇپ قالدىڭ ، قىزىم ، ئەمدى ئوقۇشقا بېرىشتىن توختاپ قالساڭ بولار» دېگەنىدى . داداملا ئەمەس ، باشقىلارمۇ قىزلىرى ئون - ئون بىر ياشلارغا كىرگەندە ئۇلارنى ئوقۇشتىن توختىتىۋالاتتى . بۇ بۇرۇندىن تارتىپ كېلىۋاتقان ئادەت ئىدى . ئاپامنىڭ ئېيتىشىچە ، دادىسى ئوقۇمۇشلۇق ئادەم بولۇپ ، تاپقان پۇلىغا كىتابلا ئالاتتىكەن . ئۇنىڭ خەت - ساۋاتىنى كىچىكىدە دادىسى چىقىرىپتىكەن . ئاپام خەت - ساۋاتى چىققاندىن كېيىن كىتاب ئوقۇشقا بەكمۇ قىزىقىپ قاپتۇ ، كىتابقا بىر بېرىلىپ كەتسە ، قورسىقىنىڭ ئاچقانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قالاتتىكەن . بۇ قىزىقىش قارىيخانىدا ئوقۇش

بىلەن تېخىمۇ ئېشىپتۇ . ئاپامنىڭ بۇ نۇرغۇن جەڭنامە ، ئاشىق - مەشۇقلار قىسسىسى يېزىلغان كىتابلىرى دادىسىدىن قالغانىكەن . ئاپامدىن ماڭا قالغانىدى . بۇ كىتابلار قولدىن قولغا كۆچۈرۈلگەن بولۇپ ، ئاپامنىڭ دېيىشىچە ، ئۇستا خەتتاتلار ئۇنى ھەۋەس بىلەن كۆچۈرۈپ ، قايتا - قايتا كۆپەيتىپ كۆچۈرۈپ شۇنىڭ تاپاۋىتى بىلەن تىرىكچىلىك قىلىدىكەن . «كىتاب مىسالى ئېسىل مېۋە ، — دەيتتى ئاپام پات - پات ، — ئېسىل مېۋىنى قانچىلىك ئېتىساڭ شۇنچىلىك ھوزۇرلىنىسەن ، لەززەتلىنىسەن ، زوقلىنىسەن . چۈنكى ، ئۇنىڭدا ئاللىقاچان دۇنيادىن ئۆتۈپ كەتكەن ئادەملەرنىڭ ئەقىل - ئىدراكى ، كۈچ - غەيرىتى ، مەرد - پىداكارلىقى ، تاللىۋالغان پارلاق يولى ، يىغىپ كەلگەندە ، ئۇلارنىڭ ئېسىل خىسلەتلىرى شۇنچىلىك ئۆتكۈر ھالدا ياڭراپ تۇرىدۇ ۋە بۇ ياڭراق سادالار سىنى توغرا يولغا چۈشۈشكە ئۈندەپ تۇرىدۇ . » كۈنلىرىمنى ئۆيىنىڭ كۈندىلىك ئىشلىرىدىن باشقا ، ئاپامدىن قالغان ، چەت - چۆرىلىرى قىرچىلغان ، ۋاراقلىرى كونىراپ سىرىقىداپ كەتكەن كىتابلارنى ئوقۇش ، يىڭنە ئىشلىرىنى قىلىش بىلەن ئۆتكۈزەتتىم . ئادەم ئۆزىگە ھەر خىل ئەمەك-لەرنى ھەمراھ قىلسا ، كۈنىنىڭ قانداق چىقىپ ، قانداق پېتىپ كەتكەنلىكىنى تۇيماي قالىدىكەن ، زېرىكىشنىمۇ بىلمەيدىكەن .

ئەتىگەن ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئۆز - ئۆزۈمگە سوئال قويىمەن : «بۈگۈن نېمە ئىشلارنى قىلىمەن ؟» ئۇنى ئويلاپ شۇ كۈنكى زۆرۈر ئىشلارنى كۆڭلۈمگە پۈكىمەن .

كەچتە ئۇخلاش ئالدىدا يەنە ئۆز - ئۆزۈمگە سوئال قويىمەن : «بۈگۈن نېمە ئىشلارنى قىلدىم ؟»

قارارىمنى ئورۇندىغان بولسام شۇ كۈنى خاتىرجەم ھالدا تېزلا ئۇيقۇغا كېتىمەن ، ئورۇندىيالمىغان بولسام شۇ كۈنى ئازاب-لىنىپ ئۇزاققىچە ئۇخلىيالماي چىقىمەن . شۇنداق قىلىپ ، تۇر-مۇشۇمنى رەتلىك - تەرتىپلىك ئۆتكۈزۈشكە باشلىدىم .

ئاپام ئۆلۈپ كېتىپ نەچچە يىللار ئۆتۈپمۇ كەتتى . لېكىن دادام ئۆيلەنمىدى . باشقىلارنىڭ ئۆيلىنىۋېلىش توغرىسىدا قىلغان دالالەتلىرىگىمۇ كۆنمىدى . تۈنۈگۈن كەچتە ئۆيگە دادامنىڭ ئىك- كى بۇرادىرى كەلدى . ئۇلارنىڭ قىلىشقان گەپلىرى قۇلىقىمغا كىرىپ قالدى :

—... ئۆيلىنىۋالساڭ بولاتتى ، ئاداش ،— دېدى ئۇلارنىڭ بىرى ، — ھېلىمۇ سەن مۇشۇ چاغقىچە ئىنساپ قىلدىڭ ، ئۆلۈپ كەتكەن ئايالىڭنىڭ ھۆرمىتىنى ھەرقانچە قىلغان ئادەم سېنىڭچە- لىك قىلار .

دادام ئۈنچىقمىدى .

— ھازىر قىزىڭ بار ، خۇدايىم ئۇ قىزىڭنى سېنىڭ مۇشۇ تىكەندەك يالغۇزلۇقتا ئۆتۈۋاتقان كۈنلىرىڭنى يېڭىش ئۈچۈن يارد- ەتىپ قويۇپتىكەن ، كۆرۈپ تۇرۇۋېتىمىز ، تۇرمۇشتىمۇ قىينالمى- دىڭ ، لېكىن قىزىڭ تالا ئادىمى ، بەربىر ياتلىق بولىدۇ ، ئۇ چاغدا قانداق قىلىسەن ؟

— شۇ چاغدا كۆرمەمدۇق .

— ئۇقۇلدى ، سېنىڭ غەرىزىڭ ئۇقۇلدى... ئاۋۋال قىزىمنى ياتلىق قىلىۋالاي ، دەپ ئويلاۋاتقان ئوخشايسەن ؟

— ئۇنداقمۇ ئويلاپ كەتمىدىم .

— ئەمىسە نېمىگە تارتىنىشىۋاتىسەن ؟

— قويۇڭلار بۇ گەپنى ، باشقا گەپلەرنى قىلىشايلى .

ئۇلار دادامنى ئۆيلىنىشكە كۆندۈرەلمەي كېتىپ قالدى . ئۇلارنىڭ گېپى توغرا . مېنىڭچە بولغاندىمۇ ، دادام ئۆيلىنىۋېلى- شى ، بېشىنى ئوڭلاپ ، تۇرمۇشىنى يولغا سېلىۋېلىشى كېرەك ئىدى . تەقدىر نېسىپ بولۇپ ، مەن بۇ ئۆيدىن كېتىپ قالسام ، ئۇ قانداق قىلىدۇ ؟ مەن بۇ ئۆيگە باقمەندە ئەمەسقۇ ، دادام مۇشۇ تەرەپلىرىنى نېمىشقا ئويلىمايدىغاندۇ ؟ تەس ئىشكەن ، ئۆزى ئوي- لىمىسا ، بۇ ھەقتە ئېغىز ئاچمىسا ، ئېغىز ئاچقانلارنىڭ ئاغزىنى

تۇۋاقلاپ تۇرسا قانداق قىلغۇلۇق ، دادام نېمىلەرنى ئويلايدىغاندۇ ؟
بولمىسا ئايالى ئۆلۈپ كەتكەنلەرنىڭ ئەڭ سەۋرچانلىرى بىر يىل-
دىن كېيىن ، بەزىلىرى بىرنەچچە ئاي ھەتتا قىرىقى توشقۇچە
تاقەت قىلالماي ئۆيلىنىۋالغانلىرى كۆپقۇ... تاقەتسىز ئەرلەرگە
تەگكەن ئاياللارمۇ قىزىق بولىدىكەن ، ئۆزىنىڭ قەدىناسلىرىنىڭ
بىرەر يىلغىچە ھۆرمىتىنى قىلمىغان ئادەم ماڭا قانچىلىك كۆيۈ-
نۈپ ، ھۆرمىتىمنى قىلار ، دەپ ئويلىمايدىكەن . ئۇنداق ئاياللار
ئەرلەرنىڭ ئاغزىدىن گەپ چىقىپ بولغۇچە ئۆيىگە كېلىپ بولىدى-
كەن . كېلىپ بولۇپلا : «بۇ گادايكەن ، تۇرقىدىن باشقا ھېچنېمى-
سى يوقكەن ، مەن يايرايمەن ، كۈلىمەن ، ئوينايمەن ، دەپ كەل-
گەن ، ياخشى يەپ ، ياخشى كىيىمەن ، دەپ كەلگەن» دەيدىكەن .
دادامنىڭ ئۆيلەنمەسلىكىدە مۇنۇ ئىككى خىل سەۋەب بارمى-
كىن ، دەپ ئويلايمەن : بىرى ، دادام مېنى ناھايىتى ياخشى كۆرى-
دۇ ، بولۇپمۇ ئاپام ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن ، كۆڭلۈمنى قىلچى-
مۇ رەنجىتمىدى ، تاۋۇمنى ئۆستۈرۈپ تۇردى . (بەلكى مەنمۇ
دادامنىڭ كۆڭلىنى رەنجىتىدىغان بىرەر ئىش قىلمىغاندىمەن .)
شۇڭا ئۆيلەنسەم ئاپىسىدىن مەزگىلسىز ئايرىلىپ قالغان بىچارە
قىزىم ئۆگەيلىك تارتىپ قالسا يۈرىكىم چىدىمايدۇ ، دەپ ئويلايدى-
غاندۇ ؛ يەنە بىرى ، ئاپامنى بەكمۇ ياخشى كۆرگەنلىكتىن ، باشقا
ھەرقانداق ئايالنى ئاپام بىلەن تەڭلەشتۈرەلمىسە كېرەك .
ئۆي - ئوچاقلىق بولغانلاردىكى ھەقىقىي مۇھەببەت - سۆيگۈ —
ئۆزى ھەققىدە ئويلاشنى پۈتۈنلەي ئەستىن چىقىرىپ ، جورىسى-
نىڭ ئېسىل پەزىلەتلىرىنى نامايان قىلىدۇ . مەن شۇنى ھېس
قىلىپ قالدىمكى ، دادامنىڭ رەھمەتلىك ئانامغا بولغان مۇھەببىتى
ناھايىتى چوڭقۇر ئىكەن - دە... ئاپام ئوقۇيدىغان ئاشىق -
مەشۇقلار قىسسىسى ، ئاشۇ ئاشىق - مەشۇقلارنىڭ بىر - بىرىگە
بولغان كۆيۈمچانلىقى ، سەمىمىي - سادىقلىقى ، ۋاپادار ، مېھرى-
بانلىقى دادامغىمۇ چوڭقۇر تەسىر قىلغانىكەن - دە ! ئادەملەرنىڭ

بولۇپمۇ ئەر - ئاياللارنىڭ بىر - بىرىگە سەمىمىي - سادىق، ھۆرمەتچان بولۇشى ئۇلارنى شۇنداق گۈزەل - كۆركەم، نەپىس كۆرسىتىدۇ. ئۇلارنىڭ شۇ روھىي ھالىتى بەخت - سائادەتتىن، قەيسەر - قەھرىمانلىقتىن بىشارەت بېرىدۇ. دۇنيادا قەيسەر - قەھرىمانلىقنى، ئىززەت - ھۆرمەتنى بىلىپ چۈشىدىغان تۇيغۇ، روھىي گۈزەللىك بولمىسا كېرەك. مۇنداق سەمىمىي - سادىقلىقنى، ھۆرمەتنى ئۆزىگە مۇجەسسەملەشتۈرگەن ئادەملەر ھامان كىشىلەرنىڭ ئىززەت - ھۆرمىتىدە ياشايدۇ ۋە خۇددى قەھرىمانلىق داستانىدەك ئېغىزدىن ئېغىزغا ئۆتۈپ سۆزلىنىپ تۇرىدۇ.

دادام مېنىڭ كىتاب ئوقۇپ ئولتۇرغان چاغلىرىمنى كۆرگەندە: «كىتاب ئوقۇساڭ ئاپاڭدەك سۆيۈپ ئوقۇ! ئۇ ساڭا توغرا يول — مەنزىل كۆرسىتىدۇ ھەم سېنى قەيسەر - ئىرادىلىك قىلىدۇ» دەيتتى. مەن بۇنىڭدىن دادامنىڭ ئاپامنى ھېلىغىچە سېغىنىدىغانلىقىنى ۋە مۇھەببىتىنىڭ ناھايىتى چوڭقۇرلۇقىنى ھېس قىلاتتىم. ئەر كىشىنىڭ ئۆز ئىنسانىي قەدىر - قىممىتىنى چۈشىنىپ يېتىشى — ئايالىغا بولغان چوڭقۇر مۇھەببەت ۋە ھۆرمەتتىن تۇغۇلىدۇ. بۇنى چۈشەنمىگەن ئەر — پۈتكۈل ئاياللار دۇنياسىنىمۇ چۈشەنمەيدۇ. كۆپىنچە ئاياللار پاك، ۋاپادار، پىداكار بولىدۇ. ئايالىنىڭ مېھىر - مۇھەببىتىنى سەمىمىيلىك بىلەن قوبۇل قىلالمىغان، ئۇنىڭ ۋاپادار، سادىق، مەرد - مەردانىلىقىدىن كۈچ - غەيرەت ئالالمىغان ۋە ئايالىنىڭ ئىچ - ئىچىدىن يېنىۋاتقان پاك سۆيگۈسىنى نوقۇل لەززەتلىنىشكە ئۆرۈنۈش دەپ بىلىدىغان ئەر ئۆزىنىمۇ، باشقىلارنىمۇ چۈشەنمەيدىغان ئەخمەق ئەردۇر.

دادام ئاپام توغرۇلۇق كۆپ سۆزلىمەيتتى. ئەمما ئۇنىڭ قىلغان - ئەتكەنلىرىدىن، روھىي ھالىتىدىن ئاپامنى قەدىرلەيدىغانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. سۆيگۈ سىرلىرىنى چىڭ ساقلىيالىغان

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئەر ئايالىنىڭ پاك ، نازۇك ، نەپىس مۇھەببىتىنى ئەڭ قەدىرلە-
گەن ئەر ھېسابلىنىدۇ .

ھويلىدا يالغۇز قېلىش ، كىتابلارنىمۇ يالغۇز ئوقۇش ، ئۆي
ئىشلىرىنىمۇ يالغۇز قىلىش مېنىڭ نۇرغۇن خىياللارنى سۈرۈ-
شۈمگە ، خىياللارنى تۇرمۇشتىكى ئەمەلىي ئىشلارغا بىرلەشتۈرۈ-
شۈمگە ئەنە شۇنداق ئىمكانىيەت بېرەتتى . ئەتىگەندە چىققان كۈن
ھويلىمىزغا ئەركىلەپ چۈشكەندە ، كۆڭلۈم بىردىنلا ئېچىلىپ ،
بەدەن - بەدەنلىرىمدىن شادلىق تۇيغۇلىرى ياناتتى . بازاردا بارغان-
سېرى ئادەملەر كۆپىيىپ ، ۋاڭ - چۇڭ ئاۋازلار ، ئاتلارنىڭ
پۇرقۇشلىرى ، ئېشەكلەرنىڭ ھاڭراشلىرى ئاڭلىناتتى . بۇ ئاۋاز-
لار مېنى بىزار قىلمايتتى . يامغۇر - يېشىن بولۇپ ، بۇ ئاۋازلار
بىر مەزگىل ئاڭلانماي قالسا ، ئۇنى شۇنچىلىك سېغىنىپ كېتەت-
تىم . مۇنداق كۈنلىرى قارىياغاچ شاخلىرىدىكى قۇشقاچلارنىڭ
ۋىچىرلاشلىرىمۇ ئۆچۈپ ، مېنى دەممۇدەم تېرىكتۈرەتتى . ئەسلى-
دە قۇشقاچلار شاختىن شاخقا قونۇپ ، يېقىملىق ۋىچىرلاپ ھويلى-
نى ئاۋات قىلىپ تۇراتتى .

شۇنداق قىلىپ ، مەن ئون ئالتە - ئون يەتتىلەرگە كىرىپ
قالدىم ، شۇندىلا مەندە دادامدىن ئەنسىرەش ۋە ئۇنىڭ غېمىنى
قىلىش ئويى رەسمىي قوزغالدى . مېنىڭ لايىقىم بولمىسىمۇ ، بىر
كۈنى بولمىسا بىر كۈنى چوقۇم ياتلىق بولىمەن ، بەرىبىر بۇ
ئۆيدىن كېتىمەن . مەن بۇ ئۆيدىن كەتسەم دادام قانداق قىلىدۇ ؟
بۇ ئۆيدە ، مۇشۇ ھويلىدا تىنكەندەك يالغۇز قالسا ، باش ئاغرىقى ،
چىش ئاغرىقى دېگەن نەرسىلەرمۇ بار ، شۇنداق چاغلاردا كىم
ھالىدىن خەۋەر ئالىدۇ ؟... مۇنداق ئەندىشىلەر ئۆز سايىسىنى
بىزنىڭ ئۆيگە يايماي تۇرۇپلا مېنىڭ بېشىمنىڭ ئىچىمۇ - تېشىمۇ
قاتتى . مەن دادامنى بەكمۇ ياخشى كۆرەتتىم ، ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ
قېلىشقا چىدىمايتتىم ، مۇشۇ غېرىبلىق كۈنلەردە مېنىڭ دادامۇ
شۇ ، ئانامۇ شۇ ئىدى . ئەگەر ھېچ نەرسىسى يوق يېتىم بالا

چىقسىغۇ ياخشى ، «بالا قول» قىلىپ مۇشۇ ئۆيگە ئەكېلىۋالساق ، دادامدىنمۇ خاتىرجەم بولاتتىم . مېنىڭ كۆڭلۈممۇ ئەمىن تاپاتتى ، بىراق مۇنداق توغرا كېلىپ قېلىش ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ . ئويلىغان ، ئارزۇلىغان ، زارىقىپ كۈتكەن ئىشلارنىڭ ۋۇجۇدقا چىقىشى نەدە بار ؟ !… سەن كۆڭۈلگە ياقىدىغان ئىشلارنى قانچە چوڭقۇر ئويلىساڭ ، ئۇ سېنىڭدىن شۇنچە يىراق قاچىدۇ . مۇشۇلارنى ئويلىسام ، دادام ماڭا بارغانسېرى غېرىب - مۇساپىر - دەك كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ . ئۇ كۆزۈمگە كىيىملىرى جۇل - جۇل بولۇپ كەتكەن ، مەينەت ، چاچ - ساقاللىرى ئۆسۈپ كەتكەن ، دېمى ئىچىگە چۈشۈپ ، جىمغۇرلىشىپ ھالسىز سىياقتا كۆرۈنىدۇ… تۇرۇپلا يەنە نېمانداق يوق ئىشلار كاللامغا كىرىۋالىدىغاندۇ ؟ ماڭا بىرەر خېرىدار چىقمىدىغۇ ، ھېچكىممۇ تېخى ئىشەنچلىك كېلىپ ئىشىك ئاچمىدىغۇ ، دەپ ئويلاپ كېتىمەن . توۋا دەيمەن ، شۇنداق ئويلىساممۇ ئاشۇ ئەندىشىلىك خىياللاردىن نېرى بولالمايمەن . قىزلار ئۆزىنى ھەرقانچە تۇتۇۋالسىمۇ ، ئىشقى ھېس- لاردىن ، ئۆز كەلگۈسىنى ئويلاپ ، باش قاتۇرۇشتىن خالىي بولال- مايدۇ . مۇنداق خىياللارنى قىلمايمەن دېگەنسېرى ، شۇنداق خى- ياللارغا پېتىپ قالىدۇ . بويىغا يەتكەن قىزلار ئىشقى ھېسلىرى- نىڭ يۈرىكىنىڭ ئەڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىدىن ئېتىلىپ چىقىۋاتقان- لىقىنى سەزمەي قالىدۇ . ئون ئالتە - ئون يەتتىلەرگە كىرگەن ئوغۇللارنىڭ ئۆز كەلگۈسى تۇرمۇشىنى ئويلاپ كېتىشى ناتايىن . ئەمما شۇ ياشتىكى قىزلار بۇ خىل ئوي - خىياللارنىڭ ئەسىرى بولۇپ قالىدۇ ۋە شۇنىڭ ۋەسۋەسىچىلىكىدە ئېغىر ئاقىۋەتلەرگە قالغان قىزلارمۇ نۇرغۇن .

ئەتىدىن - كەچكىچە ھويلىدا يالغۇز قېلىش ئەتراپىمنى ئوراپ تۇرغان ۋە ئالدىمدا كۈتۈپ تۇرغان ھەممە ئىشلىرىمدىن مېنى يۇلۇپ ئېلىپ ، ئاللىقانداق باش - ئاخىرى يوق چىگىش خىياللار قوينىغا ئاتاتتى . ئىلگىرى مۇنداق خىياللار مېنىڭ بىسا-

ئىمدا ھەرگىز تېپىلمايتتى ، ھازىر پۈتۈن بەدەنلىرىمنى چىرمى-
ۋالدى . بۇنىڭغا نېمە ئامال ، بۇ ئادەمنىڭ ئىرادىسىدىن سىرت
ئىشلاركەن . بەزىدە چىگىش خىياللاردىن بېشىمنى كۆتۈرۈپ ،
يىڭنە ئىشى بىلەن بولۇپ كېتىمەن — تاۋار ياغلىقىقا گۈل - غۇنچە
چېكىش بىلەن بەند بولىمەن ، بىراق پۈتۈن مېھرىمنى بېرىپ گۈل
چېكىشنى كىمگە ئاتاپ قىلىۋاتىمەن ، بۇنىڭ ئىگىسى كىم بول-
دۇ ؟ بۇنى بىلمەيمەن ، زادى بىلمەيمەن . لېكىن گۈل چېكىلىۋات-
قان بۇ ياغلىق مەن ئۈچۈن ھەممە نەرسىدىن قىممەتلىك ! ساڭا
قىممەتلىك تۇيۇلغان ۋە غايىبانە بىرىگە ئاتالغان نەرسىنى خۇپىيانە
تۇتۇشقا مەجبۇر بولىدىكەنسەن ، ياغلىقىقا گۈل چېكىۋاتقىنىمنى
دادامدىنمۇ يوشۇرىمەن ، شۇنداق چاغلاردا قورۇغا ئويلىمىغان يەر-
دىن تۇيۇقسىز دوستلىرىم كىرىپ قالسا مەڭدەپ كېتىمەن ، دەر-
ھال ئۇنى يوشۇرۇپ قالىدىغان يەرگە تىققۇچە ئالدىراپ ھودۇقۇپ
كېتىمەن ، ئوڭايسىزلىنىپ كەتكەچكە ، بىرھازاغىچە گەپلىرىممۇ
قولاشمايدۇ .

2

تۈن ئانچە ئۇزۇن بولمىسىمۇ ، ئۇيقۇسى قاچقان ئادەمنىڭ
تاڭنى ئاتقۇزمىقى ئېيتقۇسىز ئېغىر ئازابكەن ، بىر كېچە بىر
يىلدەك تۇيۇلىدىكەن . بۈگۈنكى كېچە شۇنداق كېچىلەردىن بول-
دى . دۇرۇس ، ئۇيقۇم قاچقان كېچىلەرمۇ بولغان ، لېكىن تۈن
بويى بولغان ئەمەس . نېمىشقا تاكى تاڭ ئاتقۇچە ئۇخلىيالمىدىم :
بۇنىڭ سەۋەبى بار . بۈگۈن كۈندۈزدىلا كاللامغا چىگىش ۋە
كۆڭۈلگە ھەم ئازاب ، ھەم شادلىق ئاتا قىلىدىغان خىياللار كىرد-
ۋالدى . ئۇ ئىش - بۇ ئىش بىلەن بەزىدە بۇ خىياللارنى ئۇنتۇي-
مەن ، بەزىدە يەنە ئېسىمگە كېلىۋالىدۇ . ئەل قاتتىق ئۇيقۇغا
كېتىپ ، ياستۇققا باش قويغاندىن كېيىن ، چىگىش خىياللاردىن

بىردەممۇ نېرى بولمىدىم. خىيالدىن قانچە قاچقانسېرى ئۇ ساڭا
شۇنچە چىڭ چاپلىشىدىكەن، ئارىدىن قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكەنلى-
كىنى بىلمەيمەن، بىر چاغدا ئەمدىغۇ ئارام ئېلىپ ئۇخلاپ
كېتەرمەن، دەپ ئۇياققا ئۆرۈلدۈم — ئۇيقۇ يوق؛ بۇياققا ئۆرۈل-
دۈم — ئۇيقۇ يوق. تىت - تىت بولۇپ بەزىدە بېشىمنى كۆتۈرۈپ
ئولتۇرىمەن، يەنە ياتىمەن. چىگىش كىرىپ كەتكەن خىياللار ماڭا
ھېچ ئارام بەرمىدى. ئۇ پۈتۈن بەدەنلىرىمنى چىرماپ مېنى توخ-
تاۋسىز ھەرىكەتكە سالماقتا ئىدى. خىياللار نېمىدىن باشلاندى؟
راست گەپنى قىلسام، كەلگۈسى تۇرمۇشۇمنى ئويلاشتىن باشلان-
دى. مەن كۆڭلۈمگە ياققان قانداقتۇر بىر يىگىتكە ياتلىق
بولىمەن - دە، باشقا جاھان تۇتىمەن... بويىغا يېتىپ رەسىدە
بولغان ھەرقانداق قىز بۇنداق خىيالدىن بىردەممۇ نېرى بولالماي-
دۇ. بۇ ئۆيدىن، دادامنىڭ ئالدىدىن كېتىمەن. دادام كۆز ئال-
دىمغا كېلىدۇ: ئۇ ھويلىدا، تام تۈۋىدە ئۈنگەن قورايدەك يالغۇز
قالغان، ئۆيلەر ۋەھىمىلىك تۇستە چۆلدەرەپ تۇرىدۇ، كەچتە
ئاشپۇزۇلدىن ھېرىپ - ئېچىپ يانسا، ئالدىغا قويۇلىدىغان بىر
چىنە ئىسسىق تاماق يوق. كىيىم - كېچەكلىرى كىرلىشىپ،
چاچ - ساقاللىرى ئۆسۈپ مۈڭلىنىپ ئولتۇرىدۇ، قاراڭغۇ چۈش-
كەندە ئورۇن - كۆرپىسىنى ئۆزى سېلىپ ئۆزى يىغىۋاتقان،
ئۇنىڭ چىرايى شۇنداق مەيۈس ھەم غەمكىن، پۈتۈن تۇرقىدىن
غۇربەتچىلىك يېغىپ تۇرغان تۆت تام ئۇنى يەپ تۇرىدۇ، ئۇ كىمگە
گەپ قىلىدۇ، كىمدىن گەپ سورايدۇ، خۇددى گەپ قىلىشنى
ئۇنتۇپ قالغاندەك، دېمى ئىچىگە چۈشۈپ سۈپىدا يالغۇزسىراپ
ئولتۇرىدۇ ۋە ئۈزۈلدۈرمەي پۇرقىرىتىپ تاماكا چېكىدۇ... ئادەم
ئۈچۈن ئەڭ ئېغىر ۋە ئۆمۈرنى ئۆپرىتىدىغان نەرسە يالغۇزلۇق،
غەم. يالغۇزلۇقتا غەمگە گىرىپتار بولغان ئادەم خۇشخۇي -
تېتىكلىكتىن، ئۆزىنى تۈزەپ يۈرۈشتىن، گەپ - سۆزدىنمۇ
قالىدۇ. دادام يالغۇزلۇقتا مىسكىنلىشىپ، غەمنىڭ شىددەتلىك

ھۆكۈمرانلىقىدا، چوڭقۇر قايغۇنىڭ جىمجىتلىقىدا قالغاندەك كۆ-
رۈنمەكتە. ھويلىنى ئاۋات قىلىپ ۋىچىرلىشىپ تۇرىدىغان قۇش-
قاچلارمۇ ئېغىر سۈكۈتكە چۈشۈپ، دان چېچىپ تۇرغۇچى ئىگى-
سىنى سېغىنىپ ئۇياق - بۇياققا تەلمۈرۈپ قارايدۇ. ئۇلار شۇن-
چىلىك بىچارە، كۆزلىرىدە مەيۇس ئۇچقۇنلار. تۇرۇپلا يەنە مە-
يۇس خىياللىرىم يوقاپ، بەدەنلىرىمدىن شادلىق تۇيغۇلىرى يانى-
دۇ. خۇدايىم بەرگەندەك، كۆڭلۈمدىكىنى تاپقاندەك ھېچنېمىسى
يوق يېتىم بالا ماڭا ئەر بولىدۇ، ئۇ «بالا قۇل» بولۇپ ئائىلىمىز-
گە كىرىدۇ. مەنمۇ، داداممۇ بۇ تەقدىردىن — تۇيۇقسىز كەلگەن
بۇ ئامەتتىن سۆيۈندۇق. دادام ئەمدى ئۆيدە ھۇۋقۇشتەك يالغۇز
قالمايدىغان بولدى. مەنمۇ بۇ ئۆيدىن كەتمەيدىغان بولدۇم. ئادەم
خاتىرجەم، كۆڭۈل سۆيۈنىدىغان كۈنلەرگە ئېرىشسە ئۇنىڭ قەد-
رىنى قىلىش كېرەك. مەن دادامنى ھۆرمەتلىگەندەك ئۇنىمۇ ھۆر-
مەت قىلىپ تۇرىدىغان بولدۇم. بۇ نىكاھتىن ھۇزۇرلىنىپ مۇ-
ھەببەت گۈللىرىنى ئېچىلدۇرۇشقا تىرىشتىم، مۇھەببەت گۈللى-
رى «ھۇپپىدە» ئېچىلدى، ئېيتقۇسىز گۈزەل، ئازادە باغلارنى
سەيلە قىلىپ كۆڭلۈم يايرىدى ··· لېكىن بۇ بىر خىيال،
ئارزۇ - ئارمان، خىياللىرىمدا پەيدا بولغان كۆڭۈللۈك ئىشلار
ئەمەلدە كۆرۈنگىنى يوق، ئۇنىڭ ئۆزى تۇرماق سايىسىنىمۇ كۆر-
مىدىم. ئادەم شېرىن خىياللارغا چۆككەندە، ئۇنىڭ پۈتۈن بەدەن-
لىرىگىنى ياندۇرغان لەززىتى كۆزۈڭدىكى ئۇيقۇ ئۇگدىكىنى ئاللى-
قاياقلارغا قاچۇرۇۋېتىدىكەن.

مانا مۇشۇنداق بىردە قايغۇ - غەم، بىردە شاد - خۇراملىق
قوزغايدىغان خىياللار ماڭا ئۇيقۇ بەرمەي تاكى تاڭ ئاتقۇچە داۋام-
لاشتى. تاڭ ئاتقاندىن كېيىن ئورنۇمدىن تۇرۇپ، چايغا ئوت
يېقىۋېتىپ، ھويلىنى شىۋاق سۈپۈرگىدە سۈپۈرۈشكە كىرىشتىم.
سەھەر ھاۋاسى ئاجايىپ تازا، سالقىن بولىدۇ، ئۇنىڭدىن نەپەس-
لىنىش بەدەن - بەدەنلىرىڭنى يايرىتىۋېتىدۇ. ئەتىگەنلىك قۇياش-

نىڭ ئالتۇن نۇرلىرى ھويلىمىزغا ئەركىلەپ چۈشكەن، ئاسمان سۈپسۈزۈك، قارىساڭ قارىغۇڭ كېلىدىغان ئاسمان بوشلۇقىدا ئاق پاختىدەك بۇلۇتلار ئاندا - ساندا لەيلەپ يۈرىدۇ. بىر كېچە مېنى قىيناپ چىققان خىياللاردىن ھېرىپ كېتىپتىمەن، يېنىم يەر تارتىپ تۇرىدۇ. كېچە ئوبدانلا شامال چىققان ئوخشايدۇ، خىياللارغا چىرمىلىپ، شامال چىققانلىقىنىمۇ ئۇقماپتىمەن، ھويلىغا ئەخلەت - چاۋارلار تولۇپ كېتىپتۇ. دادام چاي قاينىغۇچە ئاشپۇزۇلغا بىر چىقىپ كىردى ۋە بىردىنلا غودۇڭشىپ قالدى:

— تۇرداخۇن بوۋاي ئەجەب كىرمىدىيا… نېمە بولغاندۇ؟

تۇرداخۇن بوۋاينى تونۇيتتۇم، ئۇ يېزىلىق ئادەم. مەن ئېسىمنى بىلگەندىن تارتىپ ئاشپۇزۇلغا دائىم ئوتۇن ئەكىرىپ تۇرىدىغان ئادەم ئىدى. بەزىدە ئۆيگە كىرىپ چاي ئىچىپ، ھاردۇقىنى ئېلىپ چىقىپ كېتەتتى.

— ئوتۇنۇڭ تۈگەپ قالدىمۇ، دادا؟

— تۈگەي دەپ قالدى، ئەسلى تۇنۇگۈن كىرىدىغان كۈنى ئىدى.

— ھېلى كىرىپ قالار، — مەن ئىشىمنى قىلغاچ شۇنداق دېدىم.

— يا بوۋاي ئاغرىپ قالدىمىكىن، يا يولدا…، — دادام گېپىنىڭ ئاخىرىنى يۇتۇۋەتتى.

مەن دادامغا ئىتتىك قارىدىم، ئۇنىڭ چوڭقۇر تىنىشىدىن بوۋايدىن ئەنسىرەپ قالغانلىقىنى بايقىدىم. دادامنىڭ ئەنسىرىشىمۇ توغرا، قايسى كۈنى سەھرالىق بىر بوۋاي كالا ھارۋىسىدا شەھەرگە مەڭگەن بېسىپ كىرىۋېتىپ ھارۋىدا قىيسىيىپ يېتىپ تۈگەپ قاپتۇ. كالا ھارۋىنى سۆرەپ، يولدىن چىقماي بازارغا كىرگەندە، باشقىلار ئۇنىڭ ئۆلۈپ قالغانلىقىنى بىلىپتۇ. ئەسلىمىلىرىم ئۆزۈمنى غەمگە سېلىپ قويدى. قۇشقاچلار قارىياغاچ شاخلىرىدىن چۈشۈپ دانلاپ يۈرىدۇ. قۇشقاچلار مەندىن قورق-

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com